

רע"פ 3421/16 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 3421/16

לפני:
המבקש:
כבוד השופט א' שהם
פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, בעפ"ג 40949-02-16, מיום 20.3.2016, שניתן על ידי כב' השופטים א' טל - נשיא; ש' בורנשטיין; ו-מ' ברק-נבו

בשם המבקש: עו"ד הרצל יוספי

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים א' טל - נשיא; ש' בורנשטיין; ו-מ' ברק-נבו), בעפ"ג 40949-02-16, מיום 20.3.2016, בגדרו נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בראשון לציון (כב' השופטת ש' זמיר), בת"פ 795-09-14, מיום 12.1.2016.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 24.2.2015, הורשע המבקש, על יסוד הודאתו במסגרת הסדר דיוני, בכתב אישום מתוקן, בעבירות של עושק, לפי סעיף 431 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) והטרדת עד, לפי סעיף 249 לחוק העונשין.

3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, המבקש הינו רופא מומחה בפסיכיאטריה, אשר שימש במועדים הרלוונטיים לכתב האישום כמנהל המרפאה לבריאות הנפש בנתניה (להלן: המרפאה), וריכז את הטיפול בנכי צה"ל, אשר מומן על ידי משרד הביטחון. המתלונן, נכה צה"ל הסובל מהפרעת דחק פוסט-טראומטית (PTSD) ומהפרעות נפשיות אחרות, הופנה על ידי אגף השיקום במשרד הביטחון לטיפולו של המבקש בשנת 2000. הטיפול במתלונן היווה חלק מתפקידו של המבקש, ואסור היה לו לקבל מהמתלונן דבר, בין אם על פי דרישתו, ובין מיוזמתו של המתלונן. בשנת 2012 הוחמר מצבו הנפשי של המתלונן, בעקבות מותם של אימו ונכדו, והלה פיתח תלות במבקש, כמו גם חרדות, שמא ייטוש אותו המבקש ויחדל מלטפל בו. בכתב האישום המתוקן נטען, כי המבקש ניצל מצב זה כדי לקחת 'מתנות' כספיות שונות מהמתלונן ולהעביר לרשותו ולשימוש חלק מנכסיו, כמפורט בשני האישומים המיוחסים לו:

(א) אישום ראשון: נטען בכתב האישום המתוקן, כי החל משנת 2006 נהג המבקש לקחת מהמתלונן, בחלק מהטיפולים, כספים בסכומים שנעו בין 200 ל-500 ₪. עוד נטען, כי בחודש אוגוסט 2012 לקח המבקש מהמתלונן סכום של 1,000 ₪ בתחנת דלק בכביש החוף. החל מחודש אוגוסט 2012 עיקר הטיפול במתלונן הועתק מהמרפאה לביתו, ובמסגרת זו החל המבקש לטפל גם בביתו של המתלונן ובבנה. ביקורי הבית כללו מעקב רפואי אחר מצבם של השלושה, וכתבת מכתבים עבורם. בין החודשים אוגוסט 2012 עד ספטמבר 2013, המשיך המבקש לקחת מהמתלונן כסף בעת ביקורי הבית, עליהם נמנע מלדווח, ובעת הביקורים במרפאה, בסכום מצטבר של 10,000 ₪ לפחות. בנוסף, נטען בכתב האישום המתוקן, כי בחודש נובמבר 2012, הסכים המבקש להצעת המתלונן לקחת את רכבו האישי, שנרכש בסיוע משרד הביטחון, ולהשתמש בו. המבקש נהג ברכב עד חודש אפריל 2013, נסע בו בתקופה זו כ-17,000 ק"מ ובמהלכה היו 6 תאונות, שברובן דאג המבקש לכך שהמתלונן ישתתף בתשלום בגין תיקון הרכב. עוד נטען בכתב האישום המתוקן, כי בחודש ספטמבר 2013 לקח המבקש מהמתלונן הלוואה בסך של 8,000 ₪, לאחר שאמר שיסייע לו בבעיותיו מול העירייה, אותה עת. יומיים לאחר מכן, ניסה המתלונן להתקשר למבקש ואף שלח לו מסרון, על מנת שיחזיר לו את הכסף בדחיפות, אך ניסיונותיו לא צלחו והוא החליט לערב את אגף השיקום במשרד הביטחון.

(ב) אישום שני: כנטען בכתב האישום המתוקן, ביום 25.8.2014, שלח המבקש למתלונן שני מסרונים "מטרידים", במטרה להניע אותו לחזור בו מהדברים שמסר בחקירתו, שבגינם נערך לו שימוע במשרד הפרקליטות, על רקע המסכת העובדתית שתוארה לעיל. במסרון הראשון כתב המבקש דברים אלו: "ישן טוב בלילות [שמו של המתלונן]?? אני עברתי ניתוח של שלוש מפרצות בעורק הראשי!! 90 אחוז מתים. 90 אחוז מהניצולים משותקים מהצוואר [...] ואני שלם כדי לסגור חשבון עם כל מי שגרם לי לזה". במסרון השני, אשר נשלח דקה לאחר מכן, נכתב כך: "כמו אשמות של איומים, סחיטה באיומים, מרמה, עושק, שוחד". מסרונים אלו זרעו בהלה רבה בקרב המתלונן, ובעקבותיהם חש הלה מאוים ומפוחד.

לאחר הרשעתו של המבקש בעבירות שיוחסו לו, נדחה מועד הטיעונים לעונש, והלה הופנה לשירות המבחן, לקבלת תסקיר בעניינו.

4. ביום 30.8.2015 הוגש תסקיר שירות המבחן (להלן: התסקיר), בעניינו של המבקש. בתסקיר תואר רקעו האישי והמשפחתי של המבקש, ובין היתר נכתב כי המבקש, בן 59, "גרוש ואב ל-6 ילדים מ-3 מערכות יחסים עם בנות זוג", אשר בשל מצבו הכלכלי הדחוק חסר כתובת מגורים קבועה כיום. עוד נכתב, כי המבקש הינו בן יחיד להוריו, ומותה של אמו בהיותו כבן 19 הותיר בו כעס והשליך על דפוס יצירת קשריו עם בנות זוג ואחרים, היוצרים בו קשרי תלות. צוין, כי

המבקש הינו רופא פסיכיאטר בהכשרתו, העובד כמנהל רפואי במרכז פרטי, מאז השעייתו מעבודתו הקודמת כמנהל המרפאה לבריאות הנפש בנתניה. המבקש מסר, כי הוא מצוי כיום בשלבי יציאה לפנסיה מסיבות רפואיות, וכי הוא מנהל הליך מול המוסד לביטוח לאומי, לצורך הכרה בו כסובל מנכות כללית בשיעור של 100%. שירות המבחן התרשם, כי המבקש, אשר נעדר עבר פלילי, אמנם הודה בעבירות שיוחסו לו בתיק הנוכחי, אולם "הפחית ממשמעות וחומרת מעשיו", ו"נטה לרציונליזציה בהסבריו להתנהגותו". בהמשך לכך, נכתב בתסקיר, כי המבקש היה ממוקד בנזקים האישיים שנגרמו לו עצמו, "עקב ההליך המשפטי". שירות המבחן העריך כגורמי סיכוי לשיקום את "תפקודו הרציף בתחום התעסוקתי ויכולותיו הקוגניטיביות הגבוהות". עם זאת, זיהה שירות המבחן כגורמי סיכון להישנות העבירות את הצורך של המבקש בהערכה ותלות בו מצד הזולת, ואת הקושי שלו לראות את ההיבט הפלילי במעשיו. לאור האמור, המליץ שירות המבחן על "ענישה משמעותית כמאסר בעבודות שירות" וכן תשלום פיצוי כספי למתלונן.

5. ביום 12.1.2016, ניתן גזר דינו של בית משפט השלום. לצורך קביעת מתחמי הענישה בשני האישומים השונים, נתן בית המשפט את דעתו לפגיעה החמורה בערכים החברתיים העומדים מאחורי העבירות בהן הורשע המבקש, ביניהם רצונו החופשי של האדם, שלטון החוק והוגנות ההליך השיפוטי. כמו כן, עמד בית המשפט על נסיבות ביצוע העבירות, המצביעות על תלות שפיתח המתלונן במבקש, אשר טיפל בו במשך למעלה מ-12 שנים, במהלכן חווה המתלונן טרגדיות שהחמירו את מצבו הנפשי. בית המשפט התייחס לתסקיר שירות המבחן, ממנו עולה כי המבקש ראה בנזקקותם של המתלונן ומטופלים אחרים בו משום הכרה בערכו העצמי, שלוותה בטשטוש גבולות המותר והאסור, דבר אשר איפשר את ניצול יחסי התלות לביצוע עבירות חמורות ומתמשכות כלפי המתלונן. בית המשפט דחה את טענת המבקש, לפיה הלה פנה למתלונן בשל משבר כלכלי אליו נקלע, כחלק מהתנהלות אותה הוא תופס כמקובלת בין חברים, בצינו כי "מדובר בהתנהגות החורגת מגבולות חברות אמיתית ותקינה ובוודאי ובוודאי כזו החורגת מיחסי מטפל-מטופל". בית המשפט נתן את דעתו גם להצהרת נפגע העבירה, אשר "מדברת בעד עצמה ומפרטת את הנזקים הנפשיים והכלכליים" שנגרמו למתלונן, נזקים אותם לא ניסה המבקש להטיב עד עצם היום הזה. לאחר זאת, נפנה בית המשפט לקבוע את מתחם העונש ההולם לגבי כל אישום בנפרד, בצינו כי "בשים לב לקושי ללמוד מדיניות ענישה מתוך הפסיקה, קביעת מתחם העונש ההולם תעשה בעיקר בשים לב למידת הפגיעה בערך החברתי ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה". לגבי האישום הראשון, נקבע מתחם ענישה הנע בין 10 ל-30 חודשי מאסר לריצוי בפועל, לצד ענישה נלווית. באישום השני, נקבע כי "מתחם העונש ההולם [...] הינו מאסר על תנאי ולצדו ענישה נלווית בדמות קנס ופיצוי".

לאחר מכן, בחן בית המשפט את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ונתן את דעתו לפגיעה הקשה שיגרם עונש בדמות מאסר למבקש; להודאתו של המבקש באשמה, מבלי להתעלם מכך שלא היה בה כדי ללמד על לקיחת אחריות כנה מצדו; למצבו הבריאותי הקשה; להיעדרו של עבר פלילי; ולהשלכות העמדתו לדין פלילי על מצבו התעסוקתי, בדגש על הצפי להעמדתו לדין משמעותי, במסגרתו עשוי רישיונו של המבקש להישלל. בית המשפט שקל לקולה גם את תרומתו הרבה של המבקש למערכת הבריאות בישראל ואת תפקודו הנורמטיבי במישורי חיי השונים. לבסוף, החליט בית המשפט "לגזור על הנאשם [המבקש] עונש אחד כולל לכל האירועים בהם הורשע", כמפורט להלן: 20 חודשי מאסר לריצוי בפועל; 8 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש, בתוך 3 שנים מיום שחרורו, עבירת עושק; 4 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש, בתוך 3 שנים מיום שחרורו, כל עבירה לפי סימן א' לפרק ט' לחוק העונשין; פיצוי כספי למתלונן בסך של 45,000 ש"ח; וכן קנס כספי בסך של 5,000 ₪, או 20 ימי מאסר תמורתו.

6. על גזר דינו של בית משפט השלום, הגיש המבקש ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, המכוון כנגד חומרת העונש אשר הוטל עליו. בית המשפט המחוזי התייחס להמלצת שירות המבחן בעניינו של המבקש ודחה את ערעורו, בצינו כי העונש שהושת עליו בבית משפט השלום הינו צודק וראוי:

"בית משפט קמא לא התעלם כלל ועיקר מהנסיבות לקולא כפי שנמנו על ידי ב"כ המערער [המבקש] בפניו ובפניו, דהיינו עברו הנקי של המערער [המבקש], גילו המבוגר יחסית, מצבו הבריאותי לאחר שלקה במפרצת במקומות שונים בגופו ונזקק לשני ניתוחים מצילי חיים, ובהפסקה הצפויה של עיסוקו כפסיכיאטר בעקבות הרשעתו וניהול הליך משמעותי נגדו.

כך גם התחשב בית משפט קמא במידה הראויה לקולת העונש בהודאתו של המערער [המבקש] בפניו, שחסכה את עדות המתלונן, גם אם לא היה מדובר בהודאה כנה".

הבקשה לרשות ערעור

7. בבקשה לרשות ערעור, היא הבקשה שלפניי, טוען המבקש כי נסיבותיו האישיות, ובייחוד מצבו הרפואי והתעסוקתי, כמו גם נטילת האחריות מצדו על מעשיו, מצדיקים הקלה בעונש המאסר שהושת עליו. המבקש סבור, כי שגו הערכאות הקודמות, עת דחו את המלצת שירות המבחן בעניינו, וכי "אין נימוק רשום מספיק המסביר את הפער בין המלצת שירות המבחן לענישה בפועל". לגישתו, טעה בית משפט קמא כאשר "הטיל ספק, שלא לומר כמעט וביטל את כנות הודאתו של המבקש", משום שלדידו, יש לראות בהודאתו "לקיחת אחריות מלאה ולא להיתפס למשפט זה או אחר שאמר". בשל כך, ומטעמים נוספים אשר פורטו בבקשה, גורס המבקש כי עניינו "עומד בפרמטרים המשפטיים שנקבעו להתערבות בגלגול שלישי".

דיון והכרעה

8. לאחר שבחנתי את הבקשה שלפניי על נספחיה, נחה דעתי כי דינה להידחות. חרף האצטלה העקרונית אותה מנסה המבקש לעטות מעל לבקשתו, הבקשה אינה נמנית על אותם מקרים חריגים המצדיקים מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי", באשר היא אינה מעוררת כל שאלה משפטית עקרונית או סוגיה ציבורית רחבה, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים לה, ואין מתעורר כל חשש מפני עיוות דין או אי-צדק מהותי שנגרם למבקש (רע"פ 3598/16 דע"פ 3471/16 נ' מדינת ישראל- רשות ההגירה (8.5.2016); רע"פ 3555/16 סברי נ' מדינת ישראל (4.5.2016); רע"פ 3471/16 נעמאן נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה-מחוז צפון, חיפה (3.5.2016)). די בטעמים אלו, כדי לדחות את הבקשה.

9. יתרה מכך, במקרה דנן מוכוונת הבקשה כנגד חומרת עונש המאסר שהושת על המבקש, שעה שנקבע, לא אחת, כי מתן רשות ערעור על מידת העונש, תינתן רק במקרים בהם העונש שהושת על המבקש חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות (רע"פ 3077/16 פלוני נ' מדינת ישראל (2.5.2016); רע"פ 2259/16 חנוכיב נ' מדינת ישראל (2.5.2016); רע"פ 1948/16 קטפאן נ' מדינת ישראל (21.4.2016)). בענייננו, העונש שנגזר על המבקש אינו חורג מרף הענישה המקובל, והמבקש גם לא טוען זאת.

10. אציין, בבחינת למעלה מן הצורך, כי אף לגופו של עניין אין ממש בטענותיו של המבקש, ודין להידחות. כלל השיקולים לקולה, אותם העלה המבקש בבקשתו, זכו להתייחסות רצינית ומעמיקה מצד בית משפט השלום. משקל ראוי ניתן גם לתסקיר המבחן שהוגש בעניינו, תסקיר אשר בית המשפט אינו חייב ממילא לקבל את המלצתו (רע"פ 8237/15 בן זקן נ' מדינת ישראל (2.12.2015); רע"פ 3616/13 רז נ' מדינת ישראל (4.6.2013); רע"פ 1810/13 פינטו נ' מדינת ישראל (20.3.2013)). אשר לטענה הנוגעת לכנות הודאתו של המבקש, לא למותר הוא להזכיר את

ההלכה הידועה לפיה ערכאת ערעור איננה נוטה להתערב בקביעות מעין אלו, אשר נעשו על ידי הערכאה הדיונית, וביתר שאת אמורים הדברים, עת עסקין בערכאת ערעור ב"גלגול שלישי" (רע"פ 1496/16 כהן נ' מדינת ישראל (6.3.2016); רע"פ 8971/15 כל בו חצי חנם בע"מ נ' מדינת ישראל- המשרד לאיכות הסביבה (27.1.2016); רע"פ 157/16 פלוני נ' מדינת ישראל (14.1.2016)). בנסיבות אלה, ולאור התייחסות המנומקת של הערכאות הקודמות לכלל הסוגיות שהועלו בבקשה לרשות ערעור, לא מצאתי כי יש עילה להתערבות בהחלטותיהן.

11. אשר על כן, דין הבקשה להידחות. המבקש יתייבב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו, ביום 13.6.10 עד השעה 10:00, בבית סוהר "הדרים", או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ז' באייר התשע"ו (15.5.2016).

ש ו פ ט